

Joachim Reichner en Henrich Wilhelm Lemckert

De naam van Joachim Reichner (1725-1805) zal altijd verbonden blijven aan het onvolprezen orgel in de Abdijkerk van Loosduinen dat hij daar in 1780 bouwde. Reichner was destijds in Den Haag een gevestigd orgelmaker welke de meeste van de toen aanwezige orgels in de stadskerken onderhield en soms uitbreidde. In 1786 voorzag hij de kerk van Rijswijk van een nieuw orgel. (afb.) Sinds we over deze ambachtelijke Hagenaar redelijk wat gegevens over zijn leven bij elkaar hebben kunnen sprokkelen is de vraag me gaan bezighouden in hoeverre Joachim misschien kennis kan hebben gehad aan mijn eigen Haagse voorvader Hendrik Lemckert die – net als Reichner – tijdens de tweede helft van de achttiende eeuw in ons land arriveerde en in Den Haag zijn werk had.

Reichner arriveerde een kleine twintig jaar eerder in Den Haag dan mijn uit Kaiserslautern afkomstige bet-bet-overgrootvader Henrich Wilhelm Lemckert (1738-1790) wiens naam bij zijn huwelijk in de Nieuwe Kerk in 1771 als Hendrik Lemker werd genoteerd. De vraag die mij bezighoudt is of Reichner en mijn verre voorvader Lemckert elkaar hebben gekend. Die kan met een aan de *zekerheid grenzende waarschijnlijkheid* positief worden beantwoord. Er is zelfs een tweede aanleiding die het heel aannemelijk maakt dat de levens van onze voorouders en de orgelbouwer elkaar gekruist hebben.

Want het is ook nog zo dat onder de Loosduinse familie Van den Bergh, eveneens tot mijn voorgelacht behorend, in de late achttiende eeuw familieleden moeten zijn geweest die Reichner hebben meegemaakt. Een aantal van hen mocht om verschillende redenen worden gerekend tot de notabelen van het dorp en hadden als gevolg daarvan een prominente plaats binnen de gemeenschap rondom de Loosduinse Dorpskerk waar Reichner immers in 1780 het orgel opleverde. Dus lijkt het waarschijnlijk dat vanuit twee kanten van de familie mensen geweest die Reichner persoonlijk hebben gekend. Ik zal mijn veronderstellingen stuk voor stuk proberen te onderbouwen.

Ten aanzien van de de Lemckerts ten opzichte van de Reichner:

- Zowel Joachim Reichner als Henrich Wilhelm Lemckert woonden in het Spuikwartier, een voormalige havenwijk in Den Haag waar alle verkeer rond beurtschippers geconcentreerd was maar waarin tijdens de achttiende eeuw ook veel burgerlui woonden. Lemckert woonde aan de 's Heeren Middelgracht (later: Schedeldoekshaven) een gracht die het Spui en de Nieuwe Haven met elkaar verbond. Reichner woonde op L 325, dat was op de hoek van de Uilebomen en de Nieuwe Haven. (afb.) Naar schatting moeten hun woningen een minuut of zes lopen van elkaar verwijderd zijn geweest.

De frequentie waarin wij heden-ten-dage binnen een door veel meer mensen bewoonde stadswijk vaak dezelfde mensen tegenkomen doet het vermoeden rechtvaardigen dat deze twee elkaar regelmatig ontmoet zullen hebben.

- Reichner en Lemckert waren beiden 'gereformeerd', zoals de protestantse gelovigen destijds aangeduid werden. Tussen 1772 en 1777 lieten de beide gezinnen in totaal twaalf kinderen dopen in de Nieuwe- en de Grote Kerk. Ds. Castendijk, doopte twee kinderen van Reichner en de oudste zoon van Lemckert in 1773. Ds. Muilman doopte van Reichner drie en van Lemckert twee kinderen, Ds. Munnikemolen twee van Reichner en één van Lemckert, Ds. Willem de Koning zegende in 1771 het huwelijk van de Lemckerts in en doopte ook nog een

baby van het echtpaar Reichner. Ofschoon ons weinig bekend is over de sociale contacten binnen de gemeenschap van de toenmalige Kerk mag toch aangenomen worden dat de gelijkgezinden een zekere vorm van verbondenheid hebben gekend. Uit het vervolg van de geschiedenis is gebleken dat de Lemckerts (en ook de generaties ná hen) consequent de kerkelijke ritën onderhielden. Bij Reichner was dat niet anders. Joachim was naast zijn professie als orgelbouwer bovendien ook nog orgeltrápper in de Nieuwe Kerk aan het Spui.

- Het echtpaar Reichner-Aschman was wel wat eerder getrouwd (1758) dan het echtpaar Lemckert-Herbst (1771) maar Petronella Aschman (1738) en Catharina Herbst (1744) scheelden slechts zes jaar. Tussen Joachim Reichner (1725) en Hendrik Lemckert (1738) was dat verschil iets groter. Het echtpaar Lemckert móet er van hebben geweten dat Petronella Aschman bij de geboorte van haar twaalfde kind in 1777 in het kraambed stierf. Bij de Lemckerts zouden nadien nog drie kinderen geboren worden van wie de laatste (1789) weer door ds. Muilman gedoopt werd. Toen Petronella Reichner stierf liet ze kinderen van 18, 15, 14, 12, 9, 6, 5, 3, 2 en 0 jaar achter (al is niet zeker of die allen nog in leven waren op dat moment). Bij de Lemckerts liepen op dat moment drie jongens van respectievelijk 4, 2 en 0 jaar rond. De drie jongste kinderen van beide echtparen waren in die tijd vrijwel even oud. Mogelijk heeft dat ook betekend dat de kinderen uit beide gezinnen elkaar tijdens een vorm van onderwijs ontmoet hebben.
- Het feit dat beide gezinnen pas recent in ons land waren komen wonen zou tot gevolg hebben kunnen gehad dat deze van origine Duits sprekende Hagenaars meer affectie tot elkaar hadden dan met de autochtone burgers om hen heen.
- Al deze feiten opgeteld mogen toch tot de veronderstelling leiden dat beide gezinnen in ieder geval van elkaar hebben geweten. Van beide partijen zijn wel wat schaarse gegevens bewaard gebleven maar of zij elkaar echt ooit in de ogen gekeken hebben zal altijd een vraag blijven die nooit met zekerheid beantwoord kan worden.

Ten aanzien van de familie Van den Bergh ten opzichte van Reichner

- In Loosduinen woonden en werkten rond de bouw van het orgel een aantal kinderen van Ary van den Bergh (1695-1765) een vermogend man die o.m. eigenaar was van het agrarisch complex De Henneberg in Loosduinen. Na zijn dood erven zijn zoon Anthony (1724-1811) en dochter Johanna (1735-?) een belangrijk deel van zijn bezittingen. Anthony was 'vergaarder der gemeene middelen' (ontvanger der belastingen) in Loosduinen en Johanna was met warmoezenier Ary van der Gaag getrouwd. Dit echtpaar huurde bank no 8 (drie zitplaatsen) in de kerk van Loosduinen. Gezien hun welstand en behorend tot de notabelen zullen zij zeker betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van het orgel in 1780.
- Jongste broer Willem (1742-1812, onze rechtstreekse voorvader, hij was de opa van onze overgrootvader) had zich al eerder als bakker in Rijswijk gevestigd maar zal ongetwijfeld ook de bouw van het Reichnerorgel in 1786 in zijn woonplaats gevolgd hebben. Dus ligt ook hier de mogelijkheid dat hij en Reichner elkaar gekend hebben.

Zo lijkt het dus zeer aannemelijk om er van uit te gaan dat een kwart millennium geleden één of meerdere van onze voorvaderen in contact hebben gestaan met de maker van het orgel waarop wij nu zo trots zijn. Het volkomen betrouwbare antwoord op die vraag zal nooit gegeven worden.

Soms is het stellen van de vraag aardiger dan om die beantwoord te krijgen....